

Samhetsgeting

Vespa velutina nigrithorax

En bålgetingart från Asien som bland annat äter bin

Mellankroppen är helt svart med en sammetslik behåring

Gulbrun panna/ansikte och svart bakhuvud med mörka antenner

Rapportera fynd till Artportalen

Hittar du en sammetsgeting i naturen kan du rapportera det till Artportalen via [Invasivaarter.nu](https://www.invasivaarter.nu)

När du rapporterar behöver du skicka med bilder av fyndet för att underlätta artbestämning.

Bakkroppen är mörkt brun till svart med ett orange band på fjärde bakkroppsegmentet

Skenben och fot är gula

Sammetsetingen förekommer i ett tiotal underarter i sitt naturliga utbredningsområde, Asien. En av de mörkaste, *Vespa velutina nigritorax*, är den som har etablerat sig i Europa och är den som beskrivs här.

Kännetecken:

- Arten är något mindre än sin släkting bålgetingen men skiljs lätt från denna på den mörka färgen.
- Låren och skenben är svarta, fötterna klart gula.
- Kroppen är täckt av en kort hårfilt som ger ytan en sammetslyster, därav namnet.
- Skillnaden mellan drottning och arbetare är mycket liten.
- Arbetare: Längd 20–25 mm, drottning: 25–30 mm.
Vår bålgetingdrottning är 25-35 mm.

Sammetseting (Vespa velutina)

- Observerades i sydvästra Frankrike första gången 2004.
- Det första Vespidae-rovdjuret som av misstag introducerats via båttransport från Asien/Kina till Europa via en transport av krukor.
- Drabbar främst honungsbin och därmed biodlingsnäringen men jagar även andra insekter.
- Svenska biodlare har en avgörande roll i att upptäcka och stoppa denna invasiva arts eventuella intåg i Sverige.
- Ungdrottningar parar sig på sensommar eller höst med en till två hanar och börjar bygga sitt bo för att lägga de första äggen på våren.
- Varje samhälle föder upp ca 200 nya drottningar, 90-95% dör dock under vintern.

Har två olika bon

Första boet på våren är ett **primärt bo**

- Getingdrottningen startar med att ensam bygga detta bo.
- Oftast i ett skyddat läge.
- Som hos de flesta getingararter liknar detta boet en liten boll som är 5 – 10 cm i diameter med en öppning i botten.

Sekundärt bo

När det primära boet blir för litet börjar de bygga ett sekundärt bo, oftast högt upp i ett träd.

Beroende på plats och förhållanden kan bona bli runt 90 cm höga och 70 cm breda.

73% i träd högre än 10 m
10% i byggnader
3% i häckar
klot- till päronformiga
liten sidoöppning
~ 60x80 cm

Europeisk bålgeting, *Vespa crabro*

ihåliga träd, skorstenar
sällan helt öppet
cylindrisk form
vid öppning i botten
~ 30x60 cm

Föda

- Kolhydrater är den huvudsakliga energikällan för vuxna sammetsgetingar. Det tillhandahålls av blommektar, trädsaft eller mognade frukter.
- Larverna kräver även animaliska proteiner.
- En analys av sammetsgetingens köttpellets indikerade att bin, varav honungsbin, representerade nästan hälften av dietproteinet.
- Ett enda bo kan samla upp till 11 kg protein, det vill säga cirka 100 000 insekter.

Sammetsgeting (*Vespa velutina*)

- Arbetarna i samhället är sterila och producerar ingen avkomma. De lever mellan 30–55 dagar.
- De kan stickas och är ungefär lika giftig som våra vanliga getingar.
- Ett samhälle kan producera upp till 15 000 individer på en säsong.
- På hösten dör alla **utom drottningen** och boet överges.
- Drottningen övervintrar själv på någon skyddad plats så som ett hål i ett träd eller dylikt.
- Sammetsgetingen återanvänder inte sina gamla bon utan kommer att bygga en nytt nästkommande sommar.

Symptom/upptäckt

- Getingarna besöker gärna bigården mitt på dagen och kan ses hovra framför kupan och fånga inkommande dragbin.
- De kan också angripa vaktbin som försöker skydda kupan.
- Varje sammetsgeting kan fånga och **döda ett bi var tionde sekund.**
- Getingen tar med sig bina ner på marken, biter av huvud och ben för att transportera kroppen tillbaka till sitt bo där den blir föda åt främst larverna men även getingarna själva.
- De kan attackera i stora grupper och övermanna bina på flustret, de kan även ta sig in i kupan och ta larver.
- Rapporter från Asien säger att i vissa områden har sammetsgetingen förintat upp till 30% av alla bisamhällen.

Symptom/upptäckt

- Kommer att ha stor påverkan på den biologiska mångfalden då den även jagar andra insekter så som solitärbin, fjärilar,flugor med flera varav många kan vara rödlistade arter.
- När bina förbereder sig för vintern är antalet jagande sammetsgetingar som störst.
- Bina stannar på flustret när sammetsgetingen jagar framför dem.
- Biodlare behöver studera flustret i ca 20 minuter för att spana efter sammetsgetingar.

Spridning och förekomst

- Sammetsgetingen är en stark flygare och kan sprida sig på egen hand upp till 10 mil om året.
- Mellan 2010 och 2019 fortsatte spridningen vidare från Frankrike till Spanien, Portugal, Italien och Belgien.
- Den började etablera sig i sydvästra delen av Tyskland 2014. Under 2019 observerades sammetsgetingen i Hamburg troligen genom långväga transporter av exemplar från den europeiska populationen.
- I Storbritannien observerade arten första gången 2016. Alla exemplar av *Vespa velutina* i England kommer från den ursprungliga drottningen som introducerades i Frankrike.
- Under 2022 har man upptäckt sammetsgeringen i Nederländerna, Schweiz, Luxemburg samt Irland.

Sammetsetingen är invasiv enligt EU-förordning 1143/2014, vilket innebär att:

- Man inte får byta, odla, föda upp, transportera, använda eller sälja individer av arten.
- Eventuella förekomster bör utraderas och arten rapporteras, om möjligt med fotografi, till Invasivaarter.nu
- Uppsikt bör hållas för att tidigt upptäcka nyetableringar i landet, så att den snabbt kan elimineras, åtminstone i byggnader eller nära känsliga platser.
- Rivning av den har visat sig ha väldigt liten inverkan på den totala populationen.
- På engelska går den under namnet Asian hornet, Asian black hornet eller Yellow-legged hornet. Det finns dock även andra asiatiska bålgetingararter så de två första namnen är något tvetydiga.

Budskapen från Jordbruksverket till biodlare är:

- Bevakning av sammetsgetingen är en viktig åtgärd, särskilt i södra Sverige och i områden där internationella hamnar finns.
- Lär dig känna igen sammetsgetingen. Information om arten finns att laddas ner på www.jordbruksverket.se
- Ta reda på hur du anmäler ett misstänkt fynd av sammetsgetingen. Enklast rapporterar du fyndet på artportalen.se eller till följande e-postadress: jourhavande.biolog@nrm.se
- Om du har bin och inte tidigare anmält innehav ska du anmäla detta till din länsstyrelse. Om det upptäcks exemplar av sammetsgetingen i närheten av din biodling behöver Jordbruksverket veta vilka andra bigårdar som finns i närområdet.

- Sammetsgetingen förekommer alltså ännu inte hos oss, våren 2024, men den bedöms ha goda förutsättningar att trivas och etablera sig i landet!

Fotografera om ni upptäcker något misstänkt!

Rapportera till invasivaarter.nu